

REDACȚIA  
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL  
Pentru Austro-Ungaria:  
pe 1 an fl. 10; pe 1/2  
an fl. 5; pe 1/4 de an  
fl. 2-50; pe 1 lună fl. 1.

de Duminică pe  
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:  
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

# TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA  
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:  
pe 1 și 2 garmond: prima-dată  
7 cr.; a doua oară 6 cr.  
a treia-oară 4 cr. și timbru  
de 30 cr. de fiecare publi-  
cațiune.

Atât abonamentele cât și  
inserțiunile sunt a se plăti  
înainte.

Scrisori nefrancate nu se  
primesc.

## PUNCTE DE ORIENTARE

### II.

Ținta luptelor politice seculare ale poporului român a fost totdeauna și este și astăzi: *redobândirea egalității de drepturi sociale, bisericesti și politice pentru toate popoarele din patrie.* Înainte de 1848 apăsător chinat și exploatat de boerime, astăzi neîndreptățit și amenințat cu desnaționalizarea prin o politică de stat maghiarizatoare, poporul român n'a cerut și nu cere altceva de cât să fie recunoscută naționalitatea sa și să fie considerat deopotrivă cu celelalte popoare ale patriei nu numai la sarcini, ci și la drepturi.

Ori cât de numeroase și voluminoase ar fi Memoriile Episcopului Clain, așternute Impăratului Carol VI, Impărătesei Maria-Teresia și Dietelor transilvane; ori cu ce cuvinte ar fi talmăcit frunzașul grănișerilor Ciutea și conducătorul țeranității Horia înainte Domnitorilor cererile Românilor; ori din ce punct de vedere am primi memorabilul *Supplex Libellus Valachorum*, Petițiunea Adunării naționale de pe Câmpul Libertății, și toate celelalte numeroase petițiuni și Memorande ce s'au redactat și publicat de atunci încolo în numele Românilor, toate urmăresc una și aceeași țintă. După timpuri și împrejurări, ele au primit diferite forme și expresiuni, dar în fond toate conchid la necesitatea de a da Românilor drepturi egale cu drepturile celorlalte popoare, cu cari de veacuri locuiesc împreună.

Nu putem accentua în destul această consecvență și stăruință în năzuințele politice ale Românilor, pentru ca de o parte noi să nu scăpăm din vedere în nici o clipă ținta luptelor noastre, iar de altă parte atât amicii cât și inamicii noștri să audă cât se poate de des și să înțeleagă bine, și unii și alții, cât de drepte și juste sunt cererile noastre.

În luptele politice ale popoarelor se întâmplă des ca, fie din nepricepere, fie prin covârșirea de interese străine, fie prin patimi și slăbiciuni omenești, să se nască curente, cari, deși poartă insigniile naționale, nu urmăresc ținta unde tinde poporul, ci au pe de lături sau pornesc chiar pe o cale opusă. Proba cea mai sigură despre existența unor asemenea direcții și curente greșite o dă, în împrejurări normale, tot-danna *poporul însuși*, care face în același timp și corectivul, prin aceea că se desparte de cei ce au apucat o cale greșită.

În propășirea sa, poporul român a ajuns de mai multe ori în pozi-

țiune a face asemenea corective și a stat nemișcat când a primit convingerea că cei din frunte nu merg bine. Și astăzi pare că ne găsim într-o asemenea situațiune. Receala, deprimarea și indignarea ce se manifestă în sânul poporului în urma celor petrecute la comitetul dirigent al partidului, sânt dovezi dureroase dar neîndoioase, că la Sibiiu s'a scăpat din vedere ținta politice naționale și alte scopuri, străine de această politică, s'au pus acolo în primul plan. Din motive de condescendență și conduși de interese mai înalte nu vom supune unei analize atitudinea conducătorilor pentru a dovedi cu prisos ce bun simț are poporul. Ne mulțumim cu constatarea faptului, netăgăduit de nimeni și recunoscut chiar și la Sibiiu: că *indignarea, deprimarea și receala sânt generale.*

Nu putem trece cu vederea un alt caz, care dovedește și el bunul simț al poporului și că *politica națională* nu poate fi condusă *altcum* de cum voesc masele poporului.

El în deobște cunoscut că în partidul național român există un curent, care se opunea cu multă îndârjire așternerii Memorandului. Curentul acesta era într-o vreme atât de puternic, în cât stăpânea cu desăvârșire situațiunea; voința poporului însă a fost mai tare de cât el și la 1892 barbații cari îl produsera au trebuit să se dea la o parte. Dinșii s'au strâns pe lângă un ziar din Timișoara, care a combătut cu mult venin Memorandul și apoi a dispărut. În timpul când pentru întâiași dată s'au ivit semne de slăbiciune în conducerea partidului național, acel grup de oameni din Banat s'au strâns de nou și a editat tot la Timișoara un ziar, care era în formă, întocmit după toate receririle moderne. Scopul ziarului este — după mărturisirea sa proprie — a da Bănățenilor un organ de publicitate care „să reprezente o direcțiune ce în multe privințe esențiale nu consuna, nici nu consună cu direcțiunea ce o luase politica noastră națională în timpurile din urmă“.

„Timpurile din urmă“ sânt cele de la anul 1892, când s'a hotărât de partid așternerea Memorandului, ear' „privințele esențiale“ cele multe, au rămas până astăzi nemărturisite.

Trei ani de zile a reprezentat ziarul direcția sa, și cu ce s'a ales? Tot el ne-o spune. Făcându-și cu ocaziunea încheierii anului 1896 bilanțul, „Dreptatea“ scrie:

„Cu durere, dar cu toată sinceritatea recunoaștem, noi înșine — abia ne-am putea apăra de impresiunea cam întristătoare, că proporțiunea recerută (între marile sacrificii pentru susținerea ziarului și între rezultatele obținute) aci nu se află, ci se află oarecare disproporțiune între rezultatele obținute și între sacrificiile prestate.“

Cu alte cuvinte: Poporul român nu spiginește direcția politică propagată dela Timișoara în condițiunile cele mai favorabile și în timpurile cele mai priincioase. Folosul acestor „sacrificii prestate“ nu este altul de cât convingerea, ce trebuia să se producă în toate părțile, că politica națională, care să aibă sprijinul întregului popor, se poate face numai *într'un singur chip, așa cum vrea poporul el însuși ca să se facă.* Voința poporului însă se manifestă în mod clar și lămurit, în trecut și în prezent.

Dar și din considerațiuni — le-am putea numi exterioare — pentru amicii și inamicii noștri, nu e permis să scăpăm nici un moment din vedere ținta politice noastre naționale, și sântem constrinși, dacă voim să ne apropiem de ea, a merge o cale oabla și netedă.

Arătarea contra lui Bănffy, în afacerea scrisorii lui Blaskovics, a avut de urmare, că judecătoria penală din Budapesta s'a adrețtă către prezidenția parlamentului, ca să transpună în formă autentică proiectul de rezoluție, propus de Horánszky în faimoasa afacere a scrisorii lui Blaskovics, precum și *hotărârea parlamentului* relativ la acest proiect de rezoluție. De asemenea cere, ca să i-se transpună regulamentul, în sensul căruia parlamentul interpretează dreptul de imunitate a deputaților.

Din această știre, luată din „B. H.“, reese evident un lucru: toată chestia penală să face mușama.

Judecătoria n'are să-și i-a temeiu la cercetare eventual la judecată din *votul unei majorități* care la dorința lui Bănffy e gata să facă ori-ce. Și e evident, ca hotărârea majorității în chestia scrisorii, judecătorei îi va fi spre ajutor... să iasă din încercătură.

Pertractările asupra pactului economic între Austria și Ungaria, — după-cum i-se telegrafează lui „B. H.“ — s'au terminat cu desăvârșire. Pertractările s'au făcut așa, că sau sfârșit în comisii separate, care făceau despre rezultatul pertractării *anunțuri* unul altuia. Dăinuind această anunțare în scris prea mult, guvernele sau hotărât să confreze nemijlocit și i-le-a succes — zice „B. H.“ — să convină *asupra tuturor proiectelor* din legea despre pactul economic, care încă în luna lui Aprilie va fi prezentată ambelor parlamente, în aceeași vreme. În Viena i-a mers neted drumul lui Bănffy, cum va fi însă la Budapesta?

O recunoaștere interesantă. Distinsul publicist și mare șovinist Bartha Miklós, apreciând în primul de astăzi al „Magyarországului“ „szuczilismul“ teranului maghiar a june în parte la concluziunile „*uncheșului*“ nostru, că e boală sufletească. Școlile maghiare nu și-au împlinit misiunea educativă, creșterea religioasă și morală, cinstea muncii, și ase ireligiositatea i-a aruncat în brațele socialismului revoluționar, internațional și ateist.

Di Bartha justifică deci indirect necesitatea școlilor noastre confesionale și totuși le prigonește.

## Partidul poporal și naționalitățile.

La 29 Ianuarie n. a. c., a avut loc, precum se știe, în parlamentul maghiar din Budapesta, o mică discuție asupra chestiei naționalităților. S'a făcut adecă, chiar din partea guvernamentalilor, așa numitului partid poporal imputarea, că ar fi pactat și ar avea oare-care legături cu naționalitățile, ear' un reprezentant al acestui partid și-a ținut de datorință a tăgădui îndreptățirea imputărilor făcute partidului seu.

Nu credem de trebuință a mai re-leva în mod detailat rostul și conținutul discuției acesteia. După vederile la modă ale opiniei publice maghiare, sânt liberi oamenii dlui baron Bănffy, șeful guvernului unui stat *poliglot*, să facă unui partid politic maghiar acușării de les-patriotism, pentru-că bănuiesc că acest partid, în calculele sale politice ar ține cont și de existența naționalităților. Asemenea iiberi sânt, după aceeași logică, și oamenii contelui Ferdinand Zichy, să-și salveze patriotismul, respingând asemenea presupuneri. Pentru atâta lucru nu ne-am fi oprit la discuția menționată. Dar' fiindcă, indirect cel puțin, este vorba și de noi Români, ținem a ne folosi de ocazie indiferent de cele spuse în parlamentul din Budapesta, pentru a preciza punctul de vedere în chestia de sub întrebare.

Se înțelege că n'avem nimic de precizat în fața guvernului și a oamenilor sei. Politica de naționalități a guvernului este cunoscută, pe cunoscută este și atitudinea poporului românesc în fața acestei politici.

Nu tocmai așa stau lucrurile partidul poporal. Acest partid, mai tiner între partidele politice maghiare, se deosebește încâtva de cele trei surori mai bătrâne ale sale. Și o recunoaștem, se deosebește într'un punct foarte esențial: în punctul șovinismului. Din declarațiile și manifestările bărbaților sei conducători, făcute în și afară de parlament, s'a văzut în mai multe rânduri, că partidul poporal nu este dispus a-și concentra toate aspirațiile și toate forțele în politica de maghiarizare, și să fac, licitându-se unul pe altul, celelalte partide maghiare. Din contra el pare a recunoaște că macar pe lângă interesele maghiarizării, mai sânt și alte interese, religioase, economice, etnice, care nu pot fi paguba țerii.

Așa stând lucrurile și în același timp naționalitățile, și în s'a au obiectiv...

a face oare-care decizie între acest partid, și celelalte partide politice maghiare, care toate nu sunt, din punctul de vedere al naționalităților, decât o singură tabără de dușmani.

Este chiar cu puțință că de aceasta deosebire, unii oameni mai optimiști să fi legat și oare-care speranțe. Fste cu atât mai mult cu puțință, după-ce întemeietorii partidului popular sunt bărbați influenți, în poziții sociale strălucite, și au cunoscute legături cu multe cercuri, interesate și cu vot puternic în afacerile patriei noastre comune.

Atât de departe însă nu vom merge noi, a căror datorință nu este decât a înregistra credințele și curentele generali ce se ivesc în mijlocul poporului nostru. Ear' în virtutea acestei datorințe nu putem constata mai mult de atâta, că Românii privesc cu mai mult calm și cu mai puțină repulsiune la activitatea partidului popular maghiar, decum erau și sunt obișnuiți se privească la elucubrațiunile patriotice ale partidelor de pur șovinism.

Atâta constatăm, ori compromitem partidul popular maghiar, ori ba.

Celelalte le va arăta viitorul. Dela faptele ce se vor săvârși va depinde dacă deosebirea mai sus constatată ce face naționalitățile astăzi între partidele maghiare, se va pronunța și mai mult, sau se va spulbera și ea în vânt, pe urma multor alte iluzii ce s'au dus dela inaugurarea actualului sistem încoace.

Zicând acesta, credem că nu este nevoie a accentua îndeosebi și din partea noastră, că pactarii nu au avut nicicând. Cel puțin Românii nu și sfântem siguri că nice cu celelalte naționalități nemaghiare.

Pentru-că la urma urmelor nici nu chestie de pactarii, și nici nu e trebuința de ele. Lucrul este foarte amurrit. Și Românii și ceialalți nemaghiari sunt elemente leale și patriotice. Ei n'au cerut și nu cer altceva, decât recunoașterea drepturilor naționale pe basa imprescriptibilă a galei îndreptățiri. Ori-cine se va

întâlni cu dinșii pe aceasta basă, ori-cine va face măcar un pas spre recunoașterea caracterului poliethnic al patriei comune, va fi întimpinat de ei cu bunăvoință și poate conta la concursul lor. De altă parte, ori-cine se va abate dela aceasta basă, va fi respins și combătut cu toată hotărârea. Pactul prin urmare este dela capul locului gata, nu este nevoie să fie îndeosebi făcut cu contele Zichy și cu nimeni altul.

### Din parlamentul maghiar.

Sedința dela 3 Februarie.

Discuția s'a continuat asupra titlurilor: comitatele, conducerea matriculelor de ștat și teatrele. Asupra celor două dela început, s'a trecut repede fără multe observații, cu atât mai mult a durat discuția asupra teatrelor. La acest titlu au vorbit o mulțime de deputați, dintre cari Fenyvessy, cere subvențiune mai mare decât cel preliminar, pentru opera din Budapesta, tot astfel și pentru instruirea cântărețelor cere o sumă mai mare decât 5000, cât este preliminar în budget. Visontai vorbește mai ales la titlu: „spese extraordinare din incidentul milleniului pentru operă și teatre“ și spune că guvernul ar fi trebuit să prezente parlamentului un raport detaliat asupra cheltuielii celor 174.000 de sub titlu amintit, ca parlamentul să fie deplin încredințat că această mare sumă s'a spesat pe lucruri vrednice.

Din ședința de astăzi reiese, că numai sumele la care a făcut observare unul sau altul dintre deputați, și care să dau parte ca subvenții parte ca stipendii, (afară de subvenționarea teatrelor din provincie), fac cu totul 494.000 fl., adică aproape un jumătate de milion.

### Stiri politice.

Visita Maiestății Sale Monarchului nostru la Țarul Rusiei este definitiv hotărâtă pe luna lui Aprilie. În

drumul său Maiestatea Sa va fi însoțit de contele Goluchowsky și de adjutantul său militar.

Delegațiunile din acest an, vor fi convocate numai pe toamnă, pentru-că așa au hotărât în consiliul comun de ministri, — mai întâi vreau să treacă peste desbaterile asupra pactului economic; afară de aceasta și evenimentele din Orient pretind ca delegațiunile să fie convocate mai târziu. Așa spune „N. Fr. Pr.“ din Viena.

Conflict între guvernul maghiar și Vaticanul. „Berliner Tagblatt“ are o telegramă din Roma, care spune că între guvernul maghiar și Vatican s'a iscat un nou conflict. Vaticanul susține că guvernul maghiar în afacerea numirii episcopului Majláth s'a purtat cât se poate de mojicește seducându-l intenționat; în urmare nuntial din Viena a prezentat lui Goluchowsky protestul formal al Vaticanului.

Primar al orașului Fiume, va fi ales după toate probabilitățile Luigi Ossainac, unul dintre fruntașii cetățenilor din Fiume și unul dintre cei mai energici protestatori contra reformelor lui Bánffy.

Soartea Rutenilor din Ungaria. Episcopul rutean Birczak Gyula din diocesa Munkacsului, a convocat la o conferință pe deputații comitatelor: Ung, Ugocia, Maramureș și Bereg, pentru ca să se sfătuiască asupra „insuportabilei stări“ a Rutenilor din aceste comitate. Conferința se ține azi, într'una din salele mai mici ale parlamentului din Budapesta.

Nouă direcțiuni finanțiale. Ministrul de finanțe a ordonat înființarea de direcțiuni finanțiale la Pojega și Comorn.

### SUPRAFAȚA

#### populației regatului României.

Societatea geografică română publică în Buletinul său (anul XVI trim. III-IV) o conferință a d-ului Dimitrie A. Sturdza, ținută în ședința sa dela 25 Februarie 1895, despre suprafața și populația regatului României. Lucrarea această valoroasă, care a apărut și în ediție separată cu 24 anexe tabelarice și 10 cărți grafice, cuprinde întreg materialul cunoscut până acum despre statistica României și e grupat în două foarte variat așa că tabloul despre mărimea țerei și numărul populației regatului reiese cât se poate de complet și exact. Nu era ușor a răspunde la întrebarea cât de mare e România și câtă populație are. Măsurătorile și numărătoarele diferă în rezultatele lor atât de mult încât se recer cercetări comparative și probe pentru a putea stabili în mod aproximativ cifrele. Din cele cinci măsurători ale României dl Sturdza găsește suprafața cu 131,355 km. pătraș de cea mai exactă, adică cam jumătate din Ungaria cu Transilvania cu tot. Vechea Valachie participă la această întindere cu peste jumătate (aproape 60%) Moldova cu 29% și Dobrogea cu 11%.

Pentru numărătoarea populației servese de base rolurile de contribuabili ale Ministeriului de Finanțe, stabilite pentru perceperea contribuției personale, în decurs de 24 ani (1872-1887). Astfel populația regatului se fixează pentru anul 1891 la un minim de 6½ milioane. Pentru a putea judeca despre creșterea populației, dl Sturdza iea ca termene de comparație anii 1876, 1886 și 1891 și ajunge la următoarele rezultate interesante: Dela 1876 până la 1891 populația a crescut cu 1,024,072 sau cu 16%, și densitatea ei s'ar urcat (pe teritoriul vechiu, fără Dobrogea) dela 46 la 55 suflete pe chilometrul pătraș, ceea ce ar înseamnă un spor de 1.74% pe an. Județul Ilfov, Dâmbovița și Prahova sunt cele mai impopulate.

Din cele 6½ milioane suflete locuiesc peste un milion la orașe. În orașe sunt 153,424 contribuabili, la sate 795,865. Din aceștia sunt israeliți (contribuabili) la orașe 19,049 și la sate 8239, în total deci israeliți contribuabili 27,288, din cari 22,148 sunt în Moldova, și în toată Muntenia numai 5,140.

\*) Suprafața și populația regatului României. Conferință ținută la Societatea geografică română la 25 Februarie 1895 de Dimitrie A. Sturdza, membru al Academiei române și al Societății geografice. București, stabilimentul grafic I. V. Socecu 1896.

### Prin vitriol.

(Urmare din nr. 13)

El îi ținea mâinile cu atâta putere, că o durea de strinsură.

— Julieto, te iubesc și vreau să fi a mea. Nu înțelegi că sunt în stare să fac cele mai mari nebulii ca să te pot dobândi?

— Oh! lasă-mă; îmi faci rău... mă doare.

El îi dădu drumul, dar îi stătu în cale. Dnsa își privi mâinile grăsuții, curmate de fuseseră strinse, și cu lacrimile în chi zise:

— Uite ce semne mi-ai făcut... Du-te, urse-te...

Și își sărută mâinile de câteva ori pe acele locuri înroșite.

Julieto, urmă el, cu un început de răsuflare nu vrei să răspunzi iubirea care să jertfește.

de dntsa.

ent intră slujnica repede.

strigă dntsa.

de dntsa.

Doamna Umbreanu intră; Julieta dădu fuga de i-se lipi de piept, șoptindu-i:

— El... a venit aici...

Gefescu, încheindu-se la redingotă, haintă foarte respectuos...

— Sărut mâna, stimată doamnă...

Voi a-i lua mâna; doamna Umbreanu însă păru a nu-i lua în seamă mișcarea și, în trecerea-i plină de mândrie, de mâna cu fie-sa, îl întrebă cu un ton foarte ciocoesc:

— Ce poțfești, domnule?

O clipă lovit de aerul acela de mesocotintă a persoanei lui, răspuse cu destulă delicateță însă:

— Regret foarte mult, Doamnă, că încă nu știți ce pot dori... Cunoașteți îndestul de bine că eu toate acestea iubesc pe D-șoara Julieta, — vă rog, nu mă întrerupeți; — și, dacă nu cunoașteți puterea iubirii mele, dați-mi voie să vă spun, doamnă, că simțământul acesta al meu, cu totul desinteresat de altfel, poate merge până la cele mai mari jertfe; e în stare să comită cele mai mari nebulii; să se înalțe până la eroism, ori să se coboare până la răsunare.

— Domnule, îi zise muma, cu o nojicie voită, înainte de a te înamora de fețele cailor cinstite, trebuia să fi căutat să fi ceva...

— Doamnă, să-mi permiteți a vă atrage luarea aminte că e o insultă... ceea ce îmi spuneți...

— Domnule, Parisul nu e peste nouă mări și nouă țări... Am făcut cunoștința d-șoarei Elian... A! vedeți că vă aduceți aminte...? Prin urmare, ne putem opri aici, nu-i așa?...?

— Doamnă, răspuse Gefescu, foarte palid și cu glasul înecat de mânie, — nu uitați că iubesc pe d-șoara Julieta; nu uitați că d-șoara m'a încurajat, ceea-ce mi-a aprins pasiunea; nu uitați în sfârșit, că știu să mă și răsun...

În acel moment intră și domnul Umbreanu. Chipul lui, ațâțat, arăta că auzise cuvintele din urmă; când se opri în dreptul lui Gefescu, gata să-și spue și el cuvântul, acesta îl salută respectuos și eși.

În sală șopti slujniciei:

— Să vii mâine dimineață pe la mine. Apoi, coborî scara asudat, mănios, rotindu-și în creier gânduri de luptă erăncenă cu familia Umbreanu.

Timp de o săptămână de zile, pe de o parte Julieta primi scrisori prin servitoarea care fu în sfârșit gonită; iar pe de altă parte domnul și doamna Umbreanu prin

Din ce în ce Gefescu se făcea mai amenințător.

Era disperat că scapă această partidă, care i-ar fi asigurat traiul și i-ar fi dat mijloace să ajungă ceva; era disperat apoi că se simția iubind pe fata aceasta atât de voluptuoasă și de ispititoare.

Di Umbreanu se adresă poliției și parchetului, mai ales că, în afară de scrisori, copila nu avea chip de plimbat fără să nu se trezească în preajmă cu Gefescu.

Și necurmat le fulgera cu priviri arzătoare și cu amenințări.

În cele de pe urmă, după o nouă încercare a lui Gefescu, de a străbate în casa lui Umbreanu, — acesta hotărî să plece în străinătate cu nevasta și cu fata.

În același vagon se pomeniră fusă cu dntsul; ear' în coridorul vagonului, Gefescu sili pe Umbreanu să intre cu el în vorbă.

Umbreanu, suferi câteva timp potopul de vorbe aprinse; răbdarea slăindu-i-se însă, îl pofti să se astâmpere, deoarece-ce nu-l vrea nici copila, nici familia.

Rădulescu-Niger.

(Va urma.)

În anul 1876 erau din populația orașenească, 133,343 Ovrei (19%) și la sate 57,673 (1/2%). Partea cea mai mare a Ovreilor locuiesc în Moldova. Aceasta provincie istorică găzduiește din cei 133,343 Ovrei dela orașe 98,847, și din cei dela sate aproape toți (56,189), așa în cât întreaga Valachie n'are decât 35,98% ovrei, din care earăși 34,496 sunt concentrați în orașe. Cu toate acestea numai 8,9% ai populației Moldovei sânt Ovrei, va se zică neasemnat mai puțini ca în comitatele din nordostul Ungariei. Comitatul Zemplinului are 10% Ovrei, al Ungului 11,5%, al Ugocei 12,5%, al Beregului 13,5% și al Maramureșului 16,8% Ovrei.

Ovrei din Moldova se îndesuesc și ei asupra unor anumite județe, ude proporția între Creștini și Ovrei se schimbă în favorul celor din urmă. Așa în județul Iași a patra parte, a întregii populații aparțin Oreiilor. Județele Botoșani și Dorohoiu au unul 16,5% altul aproape 13% Ovrei, așa ca aceste trei județe la o altă găzduiesc aproape 80,000 Ovrei, adică peste patru zecimi a tuturor Ovreilor români. De altă parte Oltenia care cuprinde cinci județe o populație de peste un milion numără tot numai 3094 Orei, din cari 2870 la orașe și numai 224 la sate. Nici în Banat cu 12 județe și o populație de milioane, Ovrii un ajung la 1% al populației.

Creșterea și instructive sânt și cele din mod grafic arată pe de o parte creșterea populației urbane și rurale în județe în anii 1876, 1886 și 1896. De altă parte, răspândirea israeliților în populația urbane și rurală în anul 1876.

## EXTRAS

Raportul general al societății de lectură „Petru Maior” a tinerimii române din Budapesta pe anul școlar 1895/6.

(Urmare)

După încheierea anului școlar 1895/96 comitetul nici nu a mai putut funcționa în calitate aceasta. Începându-se la universitate anul școlar 1896/97 în mod excepțional mai târziu și societatea s'a constituit pe acest an mai târziu astfel că activitatea ei după suspendare s'a început numai la finea lui Octombrie mai bine zis la începutul lui Novemvrie 1896.

Constituiera pe anul 1895/96 s'a făcut în ședința generală ordinară din 4 Octombrie 1895. După unele mici schimbări, ca în toți anii, întâmplătoare parte din cauza depărțării unora din Budapesta, parte din cauza, că altora le-a făcut lipsa de timp imposibilă dezvoltarea unei activități mai mari, sau dintr'alte motive, conducerea societății a fost concretizată următoarelor organe:

a) Comitetul: president Drd med. Florian Munteanu; vicepresident: Ilarie Chendi, teol. absolut și stud. fil.; secretar: Victor Branicse, stud. jur.; notari: Ioan Scurtu, stud. fil. și Moise Brumboiu stud. jur. bibliotecari: Nicolae Sulica, stud. fil. și Ioan Cădaru stud. jur.; cassar: Valeriu Suciu, teol. absolut și stud. fil.; controlor: Toma Cornea, stud. jur.; econom: Ioan Moldovan, stud. jur.

b) Comisiunea literară. president: Ilarie Chendi, teol. absolut și stud. fil.; referent: Toma Cornea, stud. jur.; membri: Iordan Popovici, stud. fil., Ioan Moldovan stud. jur., Ioan Scurtu stud. fil., Nicolae Sulică stud. fil. și Traian Vuia stud. jur.

Membrii societății.

În anul acesta a avut societatea 65 membri ordinari, 2 extraordinari, 32 onorari și 24 fondatori în viață (8 morți).

Față de anul trecut numărul membrilor a scăzut și anume a celor ordinari cu 5, al celor extraordinari cu 2 și al celor fondatori cu 1. Dintre membrii fondatori a repausat în anul acesta Ilustritatea Sa Generală Teodor de la căruia moarte s'a luat

din partea societății cu durere la cunoștință, trimițându-se intristatei familii și o telegramă de condolență.

Dintre membrii ordinari au fost: 2 candidați de avocat, 35 studenți în drept, 12 studenți în medicină, 3 studenți tehnici și 2 studenți la belearte, cu totul 65.

Numărul acesta e destul de considerabil față de anii trecuți.

Societatea a ținut 13 ședințe și anume: 1 generală ordinară, 7 generale extraordinare, 4 ordinare săptămânale și 1 literară.

Spre a putea ajunge acele două idealuri, ce le are societatea noastră: lățirea spiritului de colegialitate și dezvoltarea în cultură, limba și literatura română, și a prefipt în anul acesta și un scop de natură mai reală, îmbunătățirea stării materiale și spre acest scop a lansat un

Apel către publicul românesc.

Comitetul văzând sărăcia materială, care zădărnicește propășirea societății, s'a decis să invoce ajutorul neamului nostru și spre acest scop a prezentat societății propunerea cu privire la exmiterea listelor de colectare și a unui apel către publicul românesc.

Societatea a primit aceasta propunere în ședința din 23 Novemvrie 1896.

În acest apel comitetul arată, că societatea „Petru Maior” a fost și este indispensabilă pentru tinerimea română de aici, ca a fost treizeci și trei de ani de arândul un puternic mijloc pentru cultivarea simțului de colegialitate și pentru dobândirea de cunoștințe din limba și literatura română. Dar aceasta societate a fost susținută

totdeauna cu mari jertfe, așa că capitalul material, care asigură existența demnă a astor-fel de instituțiuni culturale, nici astăzi încă nu poate face posibil membrilor societății noastre, ca ei să satisfacă tuturor postulatelor, ce pe de o parte înșiși, de alta parte însă neamul românesc le impune. (Va urma.)

## NOUȚĂȚI

**Înmormântarea profesorului Dr. Ioan Bozocanu.** Ca întregire la raportul nostru, mai primim despre înmormântarea neuitatului profesor Bozocanu, următoarele: La serviciul funebrel, început la oarele 12 și jumătate au servit: protopresbiterul onorar Vasile Voina, parochul Ioan Moga din Vâlcele, Dionisie Nistor, paroch în Arpatac, Ioan Bucșa, paroch în Arini și Dr Vasile Saftu, paroch în Brașov. Corul studenților a dat răspunsurile prescise la ecenii, cântând și alte două cântări. Bună impresie a produs asupra asistenților ténărul profesor dl Nicolae Bogdan, care în întreg decursul serviciului funebrel a ținut strana stângă în biserică. Cuvântare funebrelă afară de cea a dlui profesor Chelariu, publicată în foia numărului de ieri, a mai ținut, Părintele Moga din Vâlcele. Repausatul a lăsat în adăncă intristare pe neconsolabila sa mamă, bătrână de 80 de ani, o soră veduvă și pe fratele său Alexandru Bozocanu, farmacist în București. 50 de ani vârstă și 23 ani serviciu profesoral, sunt numeri însemnați pentru noi, când știm, cât de puțini numărăm de aceia, cari ar putea înlocui pe neuitatul mare dascăl român și bărbat cu caracter integru. În veci pomem-l!

**Convenire socială.** Inteligența română din Arad și jur, Mercuri seara, precum anunțasem și noi, a avut o convenire socială, prea plăcută în restaurantul „Millenium”, de astă-dată cu scopul de a ținea probe din farmecătorul joc național „Romana”. Probele au succes peste șteptare. — Balul de Sâmbătă seara deci, — în privința jocurilor naționale, are să întreaacă balurile din trecut. Comitetul arangiator își împlinește misiunea cu conștiință și cu pricepere adevărată. La revedere la „Crucea”!

**O binefacere.** Din „Gazeta” aflăm că dl Nicolae cav. de Ursachi proprietar în Baniila Moldovenească, a testat o avere în valoare de 5000 fl. „Internatului de fetețe române din Cernăuți”. O binefacere deamă de laudă și de imitat.

**Foaie — de electricitate.** În Budapesta e introdus de mai mulți ani așa numitul „Telefon Hirmondó”, care nu este altceva decât foaie de electricitate. Anume o societate s'a folosit de invenția telefonului pentru ca să facă superfluă cetirea ziarelor, așa că toate știrile, până și cursul acțiilor de la Bursă, apoi articoli de foiță, glume și articoli politici, senzații sociale și politice țile spune prin telefon, după anumit program de zi. Această societate vrea să introducă specimenul seu și în Arad. Va să zică în curând vom avea în Arad și ziar — electric.

**Moartea Prințului Windischgrätz.** Prințul Alfred Windischgrätz, care a fost atăcat cu gândul să fie asasinat într'o viii din Ajacio, a murit. Cadavrul va fi transportat la Viena, unde i-se va face înmormântare princiară în 12 Februarie.

**Soldați în disponibilitate chemați la serviciu.** În anul trecut mai mulți soldați au fost trecuți după serviciu de doi ani la disponibilitate, parte pentru miopie parte pentru că au reclamat să fie liberați ca susținători de familie. Dintre aceștia mai mulți sunt chemați să si facă al treilea an de serviciu.

**Cas de moarte.** În 18/30 Ianuarie a. e. a reposat în domnul în comuna Alma protopresbiterul emerit al fostului protopresbiterat, acum desființat, al Târnavei superioare, Ioan Almășan, în vârstă de 84 ani. Fieci țării ușor!

Teodor cav. de Prunaru, fost notar public reg. din Cernăuți după suferință îndelungată a încetat din viață.

**Boală de porci în comitatul nostru.** Comisiunea administrativă a comitatului Arad, în ședința sa lunară a făcut raport despre grasarea boalelor de porci, constatând micșorarea ei. Astfel acum numai în 26 comune mai grasează boala; mai în urmă au fost scoase de sub carantină, comunele Amas-Kamaras și Nagy-Kamaras.

**Grațiați.** În anul trecut s'a întâmplat că 4 husari din Bratkovec, au omorit pe sergentul lor Dioszegi, un om crudel din cale afară. Tribunalul militar i-a condamnat pe toți patru la grea temniță de fortăreață. Grația Majestății Sale le-a deschis însă zăvoarele temnițelor și astăzi toți patru sânt liberi.

**Procesul de divorț al prințului Chimay.** Tribunalul din Charleroi a adus sentență valabilă în procesul de divorț a prințului Chimay intentat soției sale Clara Ward, care fugise cu lăutarul Rigó Ianesi. Sentența declară căsătoria desfăcută și îi judecă prințului pentru creșterea băeților un aparaț de 75.000 franci. În vreme-ce sentența îl declară de cauză al divorțului pe țigamul Rigó, căsătorie legală între fosta princesă și ibvonicul seu este eschisă. Aceasta parte a sentenței nu mai era de lipsă în vreme-ce princesă deia de mai bine și se căsătorește cu țigamul Rigó, trecând la Monaco.

**Furtună groznică.** Din Cluj se serie că acob în zilele trecute a dăruit o furtună groznică, scoțând arborii din rădăcină, și făcând mari stricăciuni chiar și în edificii.

**Lățirea Ciurii.** După cum anunțam consului din Bombay, ciurma se lățește mereu. Grasarea acestei pestilențe i-a măsuri așa de nari în cât la zi mor singur în Bombay la 250 oameni.

**Reuniuni de consum creștine.** Slovacia din comitatele Sepeș și Arva, întemeiază la reuniuni de consum și de credit creștine, pentru contrabalansarea geșefurilor jido-vești. În Arva sânt până acum în patru comune și se mai fac în 6 comune astfel de reuniuni. Acțiunea în direcția aceasta a pornit-o partidul poporal catolic.

**Studenți turburători de ordine.** Din Roma și Neapole se telegrafează, că studenții dela cele două universități, în fiecare zi pricinuesc mari turburări lucăt s'a luat măsuri ca aceste două universități să fie închise pe timp nehotărit.

## Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1897 la

## „TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sânt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an . . . . . fl. 10.—  
Pe 1/2 an . . . . . „ 5.—  
Pe 1/4 an . . . . . „ 2.50  
Pe o lună . . . . . „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

## NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 1 fl. 50 cr. pe an, având o întințare de 8 pagini, cele 4 pagini ale foii de știri, plus un adaus poporal de 4 pagini.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI”

## ULTIME ȘTIRI

Pactul economic.

Viena, 4 Febr. Intre hotăririle bilite în comun și în mod deosebit referitor la pactul economic, să se lege că nu să cuprindă și stabilirea cvotei, căci disolvându-se parlamentele, nouele comisii nu s'au compus și întrunit. În Martie însă consiliile țși vor reîncepe activitatea. Au hotărât însă cele două guverne, ca comisii-nile pentru cvctă să confereze nemijlocit, verbal.

Turburările din Creta.

Din Creta sosesc într'una știrile de revoltă. Turcii au aprins comuna Galeta, și Creștinii au creștinii iar pe doi i-au răni- tegice de mare înșă. De cătră Canea a fost omorit într'un mod îngrozitor.

Lupta Derviştilor.

Din Agordato se telegrafează Derviştii încep să se retragă sigur dacă retragerea nu.

Redactor responsabil: Ioan I

## „VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comanedei.

7— [4]

Direcțiunea institutului.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

## Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ea o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

**BORVIZ DE PRIMUL RANG**

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ea cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és társai  
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“

9— [7]

**Josef György,**

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

# „MINERVA“

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

**Cea mai ieftină tipografie!**

Tipografia „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tăiat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă invoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

➡ Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Cassa și tot felul de tipărituri.

➡ Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează. ➡

Direcțiunea Institutului Tipografic

„MINERVA“.

10— [6]

ai mar.  
eroism,  
bunare.  
— Don  
voită, ina